

Vejledning til dyrlæger om håndtering af PRRS

Dyresundhed
Den 30. juni 2023

Indhold

Indledning.....	2
Generelt.....	2
Kliniske symptomer og andre forhold, der giver anledning til mistanke om PRRS:	2
Hvad skal operatøren foretage sig ved mistanke om PRRS?	3
Hvad skal den praktiserende dyrlæge foretage sig ved mistanke om PRRS? ...	3
Undersøgelse af besætningen	3
Anmeldelse af mistanke til Fødevarestyrelsen	4
Anmeldelse af påvisning af virus til Fødevarestyrelsen	4
Udtagning af prøver ved kliniske mistanker i besætninger og på registrerede sædopsamlingsstationer	4
Antal blodprøver i besætninger hvor der ses kastninger i 3. semester	4
Antal blodprøver ved symptomer i andre grise	5
Rutineprøver der udtages på godkendte sædopsamlingsstationer inkl. karantænefaciliteter til disse.....	5
Information om PRRS-sundhedsstatus	5
Manglende ansøgning om PRRS-sundhedsstatus inden 1. oktober	6
Ansøgning om PRRS-sundhedsstatus	6
Lister på Fødevarestyrelsens hjemmeside	7
Betaling af prøver	7

Indledning

Denne vejledning omfatter forpligtelser i forhold til PRRS som en anmeldepligtig liste 1 sygdom. Det betyder, at sygdommen er anmeldepligtig straks ved mistanke både for operatør og dyrlæge. Vejledningen omfatter desuden dyrlægens og operatørens forpligtelser i forhold til tildeling af PRRS-sundhedsstatus.

Bemærk, at der er særlige forpligtelser i forhold til PRRS, når det drejer sig om sædopsamlingsstationer, hvorfra der sendes sæd til andre EU-medlemsstater, samt karantænefaciliteterne tilknyttet disse sædopsamlingsstationer.

Vejledningen omfatter kun forpligtelser overfor Fødevarestyrelsen, herunder PRRS-sundhedsstatus, jf. bekendtgørelsen om porcin reproduktions- og respirationssygdom (PRRS) og avlsmaterialeforordningen¹.

Generelt

PRRS er en reproduktions- og respirationssygdom hos grise, som reguleres i bekendtgørelse nr. 997 af 29. juni 2023 om porcin reproduktions- og respirationssygdom (PRRS).

Bekendtgørelsen kan findes via dette link: [BEK nr 997 af 29/06/2023 om porcin reproduktions- og respirationssygdom \(PRRS\)](#)

Bekendtgørelsen indeholder forpligtelser for operatører² af besætninger med grise samt for dyrlæger.

PRRS er en anmeldepligtig sygdom, samt en liste 1 og liste 4 sygdom, jf. listebekendtgørelse nr. 1191 af 24. august 2022 om lister over smitsomme sygdomme til lov om hold af dyr og anmeldepligt af sygdommene.

Kliniske symptomer og andre forhold, der giver anledning til mistanke om PRRS:

I so-besætninger kan der fx observeres:

- En for besætningen høj omløberprocent
- Et for besætningen usædvanligt stort antal aborter
- Et for besætningen usædvanligt stort antal tidlige faringer
- Et for besætningen usædvanligt stort antal dødfødte pattegrise
- En for besætningen forhøjet pattegrisedødelighed
- Et for besætningen usædvanligt lavt antal fravænnede grise
- Et for besætningen usædvanligt højt antibiotikaforbrug
- En for besætningen forhøjet forekomst af utrivelige pattegrise
- En for besætningen usædvanlig forekomst af søer, der passer få grise
- Et for besætningen usædvanligt stort antal søer med feber
- Utrivelige søer med blåfarvning af ørerne

I øvrige besætninger med grise kan der fx observeres:

- En for besætningen forhøjet forekomst af hoste
- En for besætningen forhøjet forekomst af nys
- En for besætningen forhøjet dødelighed
- En for besætningen reduceret tilvækst
- Et for besætningen usædvanligt højt antibiotikaforbrug
- Et for besætningen stort antal grise med feber

---

¹ KOMMISSIONENS DELEGEREDE FORORDNING (EU) 2020/686 af 17. december 2019 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/429 for så vidt angår godkendelse af avlsmaterialevirksomheder og krav til sporbarhed og dyresundhed i forbindelse med flytning inden for Unionen af avlsmateriale af visse opdrættede landdyr

² »operatør«: enhver fysisk eller juridisk person, som er ansvarlig for dyr eller produkter, herunder for et begrænset tidsrum, bortset fra personer, der holder selskabsdyr af visse dyrearter, og dyrlæger

- En for besætningen forhøjet forekomst af utrivelige grise

Listen over symptomer i denne vejledning er ikke udtømmende. Det er dyrlægens konkrete veterinærfaglige vurdering, som skal lægges til grund for, om der er kliniske tegn på PRRS.

Hvad skal operatøren foretage sig ved mistanke om PRRS?

Operatøren af en besætning med grise skal ved viden om eller mistanke om, at PRRS forekommer i besætningen, hurtigst muligt kontakte en dyrlæge med oplysninger om mistanken.

Hvad skal den praktiserende dyrlæge foretage sig ved mistanke om PRRS?

Dyrlægen har efter PRRS-bekendtgørelsen en række forpligtelser forbundet med håndtering af PRRS i de danske grisebesætninger. Opgaverne er knyttet til kliniske undersøgelser, udtagning og indsendelse af prøver til analyser med henblik på diagnostik, samt anmeldelse til Fødevarestyrelsen ved mistanke om eller påvisning af PRRS-virus i besætningen i forbindelse med overvågning.

Dyrlægen har i henhold til PRRS-bekendtgørelsen pligt til følgende (uddybes yderligere nedenfor):

- Undersøgelse af besætningen: Efter anmeldelse fra operatøren eller ved egen mistanke ved besøg i besætningen, hurtigst muligt at undersøge den mistænkte besætning. Ses der en antistofpositiv reaktion i ikke-lovpligtige overvågningsprøver, skal der ligeledes foretages en veterinærfaglig vurdering af, om der er en klinisk mistanke i besætningen.
- Anmeldelse til Fødevarestyrelsen: Hurtigst muligt at underrette Fødevarestyrelsen om mistanken om PRRS.
- Anmeldelse af påvisning af virus i prøver, der ikke er udtaget på baggrund af en klinisk mistanke om PRRS: Hurtigst muligt at anmelde påvisning af PRRS-virus til Fødevarestyrelsen, hvis der påvises PRRS-virus i prøver fra en besætning, hvor prøverne ikke er udtaget på baggrund af en klinisk mistanke om PRRS.
- Udtagning af prøver: Hurtigst muligt at indsende prøvemateriale til undersøgelse for PRRS til Statens Serum Institut (SSI). Husk altid af notere dato og klokkeslæt for prøveudtagning på indsendelsesblanketten.
- Særligt for sædopsamlingsstationer: hurtigst muligt, at underrette Fødevarestyrelsen når en besætningsprøve udtaget i karantænen, karantæneprøve eller obligatoriske rutinetest findes positiv.

Undersøgelse af besætningen

Det vil altid være en konkret veterinærfaglig vurdering, bl.a. under hensyntagen til symptomerne i afsnittet ”kliniske symptomer og andre forhold, der giver anledning til mistanke om PRRS”, som lægges til grund for vurderingen af, om der er en klinisk mistanke.

Derudover kan følgende være relevant i den veterinærfaglige vurdering:

- Hvorvidt besætningen tidligere er konstateret smittet med PRRS.
- Hvis der i en grisebesætning er et generelt, uspecifikt sygdomsproblem, fx flere omløbere, øget dødelighed eller luftvejsproblemer, vil det ligeledes bero på en konkret veterinærfaglig vurdering og kendskab til besætningen, om dette giver anledning til mistanke om forekomst af PRRS.

- I forbindelse med nogle lungelidelser vil en klinisk undersøgelse samt obduktionsfund ikke kunne afvise PRRS som mulig årsag, og dermed vil der skulle udtages prøver til PRRS-virus undersøgelse for at kunne afvise eller bekræfte forekomsten af PRRS.

Anmeldelse af mistanke til Fødevarestyrelsen

Hvis den samlede veterinærfaglige vurdering er, at en klinisk mistanke om PRRS ikke kan afvises, er dyrlægen forpligtet til hurtigst muligt at anmelde mistanken til Fødevarestyrelsen.

Anmeldelse af påvisning af virus til Fødevarestyrelsen

Såfremt der påvises PRRS-virus i prøver, som ikke er udtaget på baggrund af en klinisk mistanke om PRRS, er dyrlægen forpligtet til hurtigst muligt at anmelde dette til Fødevarestyrelsen. Det kunne f.eks. være statusprøver udtaget i forbindelse med ikke lovpligtig overvågning for PRRS. Påvisning af PRRS-virus i et hvilket som helst materiale fra dyr i en besætning betyder, at dyrlægen skal anmelde dette til Fødevarestyrelsen.

Hvis der i prøver fra en besætning påvises PRRS-virus på et andet laboratorium end SSI eller Kjellerup Lab. (fx udenlandsk laboratorium), skal prøverne videresendes til og konfirmeres på Statens Serum Institut (SSI), det nationale referencelaboratorie.

Dyrlægen skal med det samme kontakte Fødevarestyrelsen i den Veterinærenhed, som besætningen tilhører, for at anmelde mistanken. Veterinær Nord 7227 5095, Veterinær Øst 7266 1809, Veterinær Syd 3067 5970.

Udtagning af prøver ved kliniske mistanker i besætninger og på registrerede sædopsamlingsstationer

Hvis den samlede veterinærfaglige vurdering er, at en mistanke om PRRS ikke kan afvises, skal dyrlægen - udover at anmelde mistanken til Fødevarestyrelsen - hurtigst muligt udtage mistankeprøver til undersøgelse for PRRS-virus. Næsesvaberprøver eller ustabiliserede blodprøver skal indsendes til undersøgelse på SSI. Som led i undersøgelsen kan døde fostre eller levendefødte grise før optagelse af kolostrum indsendes til Københavns Universitet for udtagelse af prøver, der videresendes til SSI til test for PRRS-virus.

Materiale, som kan udtages, indsendes og undersøges for PRRS-virus til afklaring af mistanke om forekomst af PRRS er:

- døde fostre,
- døde eller aflivede nyfødte grise, der endnu ikke har modtaget kolostrum
- næsesvaberprøver eller
- ustabiliserede blodprøver fra sygdomsramte dyr.

En klinisk mistanke om PRRS kan kun afklares ud fra ovennævnte materiale undersøgt på SSI.

Det skal tydeligt fremgå på prøverne, at de er indsendt som kliniske mistankeprøver.

Ved kliniske mistanker på godkendte sædopsamlingsstationer, skal Fødevarestyrelsen kontaktes med det samme for at aftale det videre forløb. Veterinær Nord 7227 5095, Veterinær Øst 7266 1809, Veterinær Syd 3067 5970.

Antal blodprøver i besætninger hvor der ses kastninger i 3. semester

Der udtages 10 blodprøver fra søer i de ugehold, der har kastet. Det prioriteres at de søer, der har kastet, prøvetages. De resterende prøver udtages fra andre søer i samme ugehold.

Der udtages ligeledes 10 prøver af pattegrise fra de 5 sidst faredede søer. Der udtages blodprøver fra 2 pattegrise fra hvert kuld.

Antal blodprøver ved symptomer i andre grise

Der udtages i alt 20 prøver startende i den sti/gruppe, hvor symptomerne ses, og videre til de omkringliggende stier.

Alle kliniske PRRS mistankeprøver sendes til SSI.

Rutineprøver der udtages på godkendte sædopsamlingsstationer inkl. karantænefaciliteter til disse

Orner på godkendte sædopsamlingsstationer (sædopsamlingsstationer hvorfra avlsmateriale flyttes til en anden EU-medlemsstat), skal være fri for PRRS. Disse sædopsamlingsstationer og karantænefaciliteter hertil, skal overvåge for PRRS i overensstemmelse med kravene i Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. 2020/686 af 17. december 2019 om supplerende regler til Europa parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 2016/429 for så vidt angår godkendelse af avlsmaterialevirksomheder og krav til sporbarhed og dyresundhed i forbindelse med flytning inden for Unionen af avlsmateriale af visse opdrættede landdyr med senere ændringer.

Der er krav om følgende PRRS-prøver:

- I besætningen:
  - Orner skal indenfor en periode på 30 dage inden anbringelse i karantænefaciliteten testes serologisk negativ for infektion med PRRS-virus (= **besætningsprøven**). Besætningsprøven kan dog også udtages, når ornen er i karantænefaciliteten, såfremt Fødevarestyrelsen har givet tilladelse hertil.
- I karantænefaciliteten:
  - Orner, som har en negativ besætningsprøve, anbringes herefter i karantæne i en karantænefacilitet. Efter minimum 21 dages ophold i karantænefaciliteten, skal der udtages en prøve fra ornen, som testes for infektion med PRRS-virus. Prøven skal både testes med en serologisk test og en test for virusgenom (= **karantæneprøven**).
- På sædopsamlingsstationen:
  - Orner, som har en negativ karantæneprøve, flyttes herefter til en sædopsamlingsstation. Orner, der holdes på en sædopsamlingsstation, skal underkastes en serologisk test for infektion med PRRS med negativt resultat. (= **obligatoriske rutinetest på ornestationen**).

Ved indsendelse af prøver til laboratorier er det vigtigt, at der på indsendelsesblanketten er angivet hvilken af de 3 typer prøver (besætningsprøven/karantæneprøven/obligatorisk rutinetest på sædopsamlingsstation), der er udtaget, samt hvor de er udtaget (Besætning/Karantæne facilitet/Sædopsamlingsstation.)

Hvis resultatet af en af ovenstående tests er positivt, skal stationsdyrlæger, eller dyrlægen tilknyttet karantænefaciliteter til en sædopsamlingsstation, underrette Fødevarestyrelsen uanset resultatet af dyrlægens kliniske undersøgelse af besætningen.

I de situationer hvor Fødevarestyrelsen pålægger virksomheden offentligt tilsyn, skal dyrlægen udtage mistankeprøver til afklaring af mistanken i overensstemmelse med Fødevarestyrelsens anvisninger. Disse anvisninger vil fremgå af brevet om offentligt tilsyn.

Information om PRRS-sundhedsstatus

Alle virksomheder med én eller flere besætninger, som per besætning har mere end 10 dyr i kategorien søer, gylte og orner eller mere end 100 grise i alt, skal have en PRRS-sundhedsstatus.

En PRRS-sundhedsstatus tildeles for både PRRS₁ og PRRS₂, hvor en besætning kan opnå status som positiv, negativ, uafklaret eller under sanering.

Bilag 1 i bekendtgørelse om porcin reproduktions- og respirationssygdom (PRRS) beskriver, hvilke prøver der skal udtages, første gang en virksomhed skal tildeles en PRRS-sundhedsstatus samt årligt derefter. Virksomheder der tidligere har fået tildelt en PRRS-sundhedsstatus, skal med højst 12 måneders mellemrum udtage nye blodprøver.

Eftersom en stor andel grisebesætninger skal tildeles en PRRS-sundhedsstatus inden 1. oktober 2023 haster det at sætte i gang med ansøgninger om PRRS-sundhedsstatus, fordi Fødevarestyrelsen skal nå at sagsbehandle alle indkomne sager. Da sagsbehandlingen kan afdække behov for yderligere oplysninger eller udtagning af ekstra blodprøver, bør der derfor igangsættes indsendelse af dokumentation i god tid inden fristens udløb.

Manglende ansøgning om PRRS-sundhedsstatus inden 1. oktober

De besætninger, der ikke når at få en PRRS-sundhedsstatus inden 1. oktober 2023, kan risikere at skulle starte forfra med fuldt antal blodprøver (40 eller 80). Det er derfor nødvendigt at få udtaget og analyseret alle krævede PRRS-antistof blodprøver i god tid inden 1. oktober 2023.

Ansøgning om PRRS-sundhedsstatus

Negativ PRRS-sundhedsstatus

For virksomheder uden en FVST PRRS-sundhedsstatus henvises til § 10. stk. 2, nr. 1-4. For virksomheder med en FVST PRRS-sundhedsstatus henvises § 10. stk. 1, nr. 1-2.

Fødevarestyrelsen tildeler en virksomhed en negativ PRRS-sundhedsstatus, hvis;

- blodprøver udtaget i overensstemmelse med bilag 1 i bekendtgørelse om porcin reproduktions- og respirationssygdom (PRRS), er negativt for PRRS-antistoffer, eller,
- virksomheden har afsluttet delsanering med to sæt negative blodprøver af sentineldyr i overensstemmelse med bilag 2

virksomheden har afsluttet totalsanering i overensstemmelse med bilag 2. **Særlige muligheder indtil 1. oktober 2023 for at få tildelt negativ PRRS sundhedsstatus**

Indtil den 1. oktober 2023 har besætninger, der allerede har gjort noget for at kende forekomsten af PRRS-virus i deres besætning, mulighed for at ansøge om legalisering på særlige vilkår. I bekendtgørelsen er indsat undtagelse frem til 1. oktober, hvor det er muligt at indsende dokumentation for sanering eller tidligere udtagne blodprøver og på den måde blive legaliseret via allerede udførte prøver eller udført sanering.

Kravene til blodprøver og sanering kan findes i §10 stk. 2 nr. 1-4, samt dertil hørende bilag 1 og 2.

Positiv PRRS-sundhedsstatus jf. § 11

Fødevarestyrelsen tildeler en virksomhed en positiv PRRS-sundhedsstatus, hvis:

- blodprøver udtaget i overensstemmelse med bilag 1 i bekendtgørelse om porcin reproduktions- og respirationssygdom (PRRS), viser et resultat, som er positivt for PRRS-antistoffer eller PRRS-virus.
- besætningen vaccinerer med en modificeret levende vaccine mod én eller begge typer PRRS eller
- besætningen har fået tilført grise fra en virksomhed med positiv PRRS-sundhedsstatus,

Uafklaret PRRS- sundhedsstatus jf. § 12

Fødevarestyrelsen tildeler en virksomhed en uafklaret PRRS-sundhedsstatus, hvis:

- der i virksomheden er en klinisk mistanke om PRRS.
- der er tilført grise fra virksomheder, som har en uafklaret PRRS-sundhedsstatus.
- et laboratorieresultat viser enkelte prøver, som er positive for PRRS-antistoffer.
- virksomheden har en negativ PRRS-sundhedsstatus, men har ikke fået udtaget årlige blodprøver.

- virksomheden har fået udtaget første sæt blodprøver og afventer at få udtaget andet sæt blodprøver.

Saneringsstatus og PRRS jf. § 13

Fødevarestyrelsen tildeler en virksomhed en saneringsstatus, hvis

- virksomheden er under delsanering og har udtaget første sæt blodprøver af sentineldyr
- virksomheden har en negativ PRRS-sundhedsstatus eller har totalsaneret, og der er tilført grise fra en virksomhed med en saneringsstatus.

Lister på Fødevarestyrelsens hjemmeside

Fødevarestyrelsen fører lister over besætninger, som er eller har været smittet med PRRS, da der er eksportrestriktioner på grisekød med oprindelse i besætninger med PRRS til Argentina, Kina og Ukraine.

En besætning opføres på listerne fra det tidspunkt, hvor besætningen anses som værende smittet med PRRS, jf. § 5 i Bekendtgørelse nr. 997 af 29. juni 2023 om porcin reproduktions- og respirationssygdom (PRRS) (herefter PRRS-bekendtgørelsen).

På listerne angives en udløbsdato for den enkelte besætning. Fra udløbsdatoen er besætningen ikke længere underlagt eksportrestriktioner som følge af PRRS. Udløbsdatoen beregnes ud fra seneste smittedato, hvortil der lægges 8 uger plus varigheden af tredjelandets restriktioner. De 8 uger afspejler den periode, hvor PRRS-virus antages at være i besætningen efter smittedatoen.

Hvis der konstateres PRRS-virus i en prøve fra en besætning, som allerede findes på Fødevarestyrelsens lister over besætninger, hvor der er påvist PRRS-virus, opdaterer Fødevarestyrelsen listerne med ny slutdato på baggrund af anmeldelse om påvisning af PRRS-virus fra dyrlæge og ansatte på det diagnostiske laboratorie.

Betaling af prøver

Fødevarestyrelsen betaler for analyse af mistankeprøver udført på SSI. Ved indsendelse af mistankeprøver skal det på indsendelsesblanketten tydeligt anføres, at der er tale om mistankeprøver. Dette gælder også for de prøver, der sendes til konfirmatorisk undersøgelse på SSI.

Laboratorieanalyse af prøver udtaget i anden sammenhæng end i forbindelse med en mistanke, betales af indsender.